

Obdobný vztah byl zaznamenán i mezi aprobovaností pedagogů a preferencí a účelností jednotlivých forem výuky.

Využití didaktické techniky včetně prostředků ICT k podpoře výuky se meziročně jen mírně zlepšilo. Vzrostl podíl výuky, ve které byla didaktická technika účelně využita vyučujícím (v roce 2016/2017 šlo o 49,3 % výuky, v roce 2017/2018 byla technika vyučujícím účelně využita v 52,3 % výuky). Přes zlepšování materiálních podmínek vzdělávání nebyla didaktická technika k dispozici v 9,5 % výuky. V případě dostupné didaktické techniky se nedařilo snížit podíl výuky, ve které technika nebyla účelně využita (11,9 %), což svědčí o ne zcela efektivním využívání současných materiálních podmínek výuky.

Tabulka 48

Údaje o využití didaktické techniky v hodinách – podíl hodin (v %)

Využití didaktické techniky v hodině	SŠ celkem	G	SOVm	SOVz	Konz.
Účelné využití didaktické techniky vyučujícím	52,3	56,5	50,7	54,3	46,8
Účelné využití didaktické techniky některými žáky	4,8	8,2	4,5	2,8	4,8
Účelné využití didaktické techniky všemi žáky	10,2	5,8	12,0	7,9	16,1
Didaktická technika nebyla účelně využita	11,9	10,9	12,0	11,9	16,1
Didaktická technika nebyla k dispozici	9,5	5,5	9,8	12,2	6,5
Didaktická technika byla k dispozici, ale její využití nebylo vzhledem k cíli zapotřebí	21,2	22,7	21,4	18,7	27,4

Dílcím pozitivem v oblasti užití prostředků ICT a moderních vzdělávacích technologií ve výuce jsou zatím ojedinělé, nicméně inspirativní postupy využívající např. aplikace pro mobilní telefony k rychlému orientačnímu zjišťování znalostí žáků v úvodu vyučovací hodiny nebo k ověření naplnění vzdělávacího cíle v jejím závěru.

Z výše uvedených zjištění vyplývá, že zejména ve středním odborném vzdělávání užívané formy a metody výuky nevedou k dostatečné aktivizaci žáků a nepřispívají k jejich motivaci ke vzdělávání. Ta je nízká i při vstupu do středního vzdělávání, zejména odborného (54,6 % ředitelů středních odborných škol uvádí, že nedostatečná motivace žáků je příčinou problému v jejich adaptaci na střední vzdělávání; u gymnázií má tento názor pouze 21,9 % ředitelů). V kombinaci s nedostatečnými vstupními znalostmi a dovednostmi (tři čtvrtiny ředitelů uvádějí, že jejich žáci mají nedostatečné znalosti ze ZŠ) se nedostatečná motivace projevuje ztrátou zájmu žáků o vzdělávání a jejich předčasnými odchody z něj. Téměř třetina žáků středního odborného vzdělávání (32,8 %) uvádí, že by si (pokud by se měli znovu rozhodnout) stejný obor vzdělání pro své vzdělávání nevybrala.

Žádoucí je proto rozvíjet všechny aktivity, které motivaci žáků ke vzdělávání a jejich aktivitu zvyšují. Stipendijní programy škol nebo jejich zřizovatelů zpravidla akcentují dobrý prospěch, což ne vždy žáky s nižšími vzdělávacími předpoklady motivuje. Přínosnější se jeví dlouhodobé aktivity začleněné do výuky, jako je např. zapojení žáků do činnosti ve fiktivních nebo reálných firmách, což přispívá i k efektivnímu rozvoji jejich kompetence k podnikání.

4.2.2 Adaptace žáků na první ročník středního vzdělávání

Střední školy využívají pestré spektrum aktivit zaměřených na informování uchazečů o vzdělávání ve střední škole i na adaptaci žáků prvního ročníku na její prostředí. Ve středním odborném vzdělávání se školy věnují aktivitám intenzivněji než v gymnaziálním vzdělávání, což odráží stav nabídky a poptávky po jednotlivých druzích středního vzdělávání.